

Van : [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Datum : 1 [REDACTED]

Onderwerp : Zienswijze ontwerp Omgevingsvisie Ooststellingwerf , zaaknummer 0085-AZK-58954.

Aan:

De gemeenteraad van Ooststellingwerf
Postbus 38,
8430 AA Oosterwolde.

Geachte leden van de gemeenteraad,

Alvorens ik inhoudelijk op het ontwerp Omgevingsvisie Ooststellingwerf inga wil ik met een inleiding ingaan op de totstandkoming van de Omgevingswet (1) . Het is van belang om deze achtergrond te schetsen omdat ik van mening ben dat de Omgevingswet en de daaruit voortvloeiende/verbonden Omgevingsvisie zeker niet toekomstbestendig zijn en in feite ook niet zijn gebaseerd op de duurzame bescherming van onze leefomgeving. Ook technisch gezien (ICT) is het nog maar de vraag of het aan de Omgevingswet er komt en het Digitale Stelsel Omgevingswet gaat werken. Het hele project Omgevingswet kent ook in zijn historie al enorme kosten overschrijdingen. Het fiasco komt uiteindelijk op het bordje van de gemeenten te liggen. Het gaat daarbij om miljarden.

<https://tweakers.net/nieuws/182216/omgevingswet-wordt-uitgesteld-tot-juli-2022-vanwege-ict-fiasco.html>

<https://www.trouw.nl/politiek/de-omgevingswet-dreigt-een-nieuw-ict-fiasco-van-de-overheid-te-worden-en-de-vraag-is-wie-dat-durft-te-erkennen~b088aae6/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.startpage.com%2F>

Ten tweede geef ik kort aan dat de klantvriendelijkheid van de gemeente richting de burger naar mijn mening te kort schiet waar het gaat om het indienen van o.a. deze zienswijze (2). Tenslotte ga ik meer puntsgewijs nog in op de ontwerp Omgevingsvisie en kom ook met enige aanvullingen en verbeterpunten(3).

1. Totstandkoming omgevingswet- Is de omgevingsvisie wel toekomstbestendig?

De Omgevingswet is de wettelijke 'basis' van o.a. de gemeentelijke omgevingsvisies. Eigenlijk was dit al bij de eerste verkenningen ergens (ergens rond 2010) al duidelijk. Uitgangspunt was 'Minder ambtenaren- Minder regels' met de gebruikelijke efficiencyverhalen voor burger, bedrijf en (regionale) overheid . Kwaliteitsverbetering van regelgeving was in de praktijk geen uitgangspunt. Ook voor onderzoek naar de juridische, technische en financiële haalbaarheid van het integreren van 26 wetstelsels was geen ruimte. Bondiger: de Omgevingswet was vanaf het begin een debacle(ook financieel gezien), is dat gebleven en wordt mogelijk nog groter.

En daarmee is een Omgevingsvisie, hoe mooi dan ook verwoord, dat ook. Ik baseer dit niet alleen op berichtgeving op internet en in kranten maar ook op eigen kennis, ervaring met en betrokkenheid bij de totstandkoming van de Omgevingswet o.a. als adviserend milieubeleidsmedewerker bij de Provincie Fryslân. Mijn ervaring is dat bestuurders, zeker de laatste decennia onder de kabinetten Rutte, vanuit de rijksoverheid vaak onvolledig zijn geïnformeerd over nieuwe (bewust) ingewikkeld gemaakte regelgeving. Het terugkerend punt daarbij is dat op de achtergrond steeds weer economische groei - een kennelijk niet te stoppen trein zonder relativerende tussenstations- en bezuinigingen op een gezonde leefomgeving maar ook eerder op zorg richtinggevend/bepalend zijn. Wat ook opviel was de scoringsdrang bij landelijke politici op dit gebied. Via o.a. de Leeuwarder Courant en Het Friesch Dagblad heb ik deze en andere problemen via opinieartikelen al vanaf 2012 diverse keren aan de orde gesteld. Zie ook <https://www.dekleinesalamander.com/publicaties--in-de-media.html>

En hoewel klimaatverandering door menselijk handelen en teruggang van biodiversiteit, natuur, milieu en de kwaliteit van de leefomgeving al heel lang aan de orde is hebben deze onderwerpen gericht op een duurzaam gezonde leefomgeving voor iedereen (mens, dier en plant waar ook ter wereld), bij de verkenningen en de totstandkoming van de Omgevingswet een ondergeschikte of eigenlijk geen enkele rol gespeeld.

Verskillende puzzels van duizenden stukjes moesten uiteindelijk één puzzel van honderd stukjes worden. Maar er was geen beeld, inzicht of idee hoe de puzzel er uiteindelijk uit moest gaan zien. Wat overbleef was uiteindelijk een heel dure digitaal te leggen puzzel met heel veel niet in elkaar passende kleine puzzelstukjes. Maar als je de stukjes goed aanduwde leek het heel wat en moet het ook straks na heel veel uitstel en geld heel wat gaan lijken.

Uiteindelijk komen deze onderwerpen wel in de omgevingsvisie aan de orde maar zijn niet bepalend. Ieder bestuurder, zeker populistische/ extreemrechts (FvD, PVV en daaraan verwante gemeentelijke partijen), zal er zijn eigen invulling en de bekende verdraaiingen en goed klinkende maar onjuiste versimpelingen aan kunnen geven. Mede door het ontbreken van een omschrijving of definitie van bepaalde belangrijke begrippen. Een voorbeeld daarvan is het gebruik van het begrip *biodiversiteit*. Ik stel voor om daar in de Omgevingsvisie een duidelijke omschrijving van te geven of de volgende definitie:

‘Biodiversiteit is de verscheidenheid aan plantensoorten, diersoorten, micro-organismen en ecosystemen.’

Wat hierbij van belang is dat zich dit niet persé beperkt tot een enkel (geografisch)deelgebied en dat er invloeden zijn, bijvoorbeeld gebruik van bestrijdingsmiddelen, intensieve landbouwmethoden, voedselproductie, industrie, consumptiegedrag maar ook bijvoorbeeld vliegtuiglawaai ten gevolge van de herzieningen van luchtruimherzieningsplan die gebiedsoverstijgend zijn en die mooi verwoorde lokale biodiversiteitsambities volledig te niet kunnen doen. Het is goed om daarbij man en paard te noemen en heel duidelijk te maken hoe de gemeente aan een gezonde leefomgeving vorm gaat geven. Een iets meer (pro)actieve en activistische opstelling van de gemeente ook naar hogere overheden is daarbij gewenst. Het is namelijk al heel erg lang 2 voor 12 geweest.

Uit reacties op een in Het Friesch Dagblad (en prima verkort weergegeven in de Nieuwe Ooststellingwerper) geplaatste open brief van mijn hand aan uw gemeente blijkt dat hier zeker ook bij veel agrariërs als beheerders van grote oppervlakten land in onze gemeente nog een flinke inhaalslag is te maken. Ook is het begrip biodiversiteit bij velen nog onduidelijk of wordt er gemakshalve maar een eigen draai aan gegeven.

Ik mis bij de raad en zeker ook bij B en W en in dit ontwerp een duidelijke richting, de regie, een tijdspad en (het opleggen van) inspanningsverplichtingen. Inspanningsverplichtingen die periodiek gemonitord dienen te worden. *Die inspanningsverplichting kan en moet overgedragen worden indien bijvoorbeeld stichtingen met veel overheidssubsidie (burgergeld) in deze van de gemeente het voortouw krijgen. Een goed voorbeeld- het ontbreken van een duidelijke inspanningsverplichting- hiervan is het Biosintrum en Ecomunitypark in Oosterwolde. Ook hier lijkt sprake van een niet te stoppen (en veel te dure) rijdende wenstrein zonder een duidelijk zichtbare klimaatbestendige eindbestemming(doeel).* Heel vreemd overigens dat het Biosintrum en Ecomunitypark in dit ontwerp Omgevingsvisie heel expliciet diverse keren wordt genoemd, ondersteund en geconcretiseerd o.a. bij ambities en andere zaken en te nemen maatregelen door de gemeente in het landelijk gebied nogal vaag blijven of afhankelijk zijn van plannen met een stappenplan.

2. Indienen zienswijze en klantvriendelijkheid van de gemeente

Verder wijs ik erop dat het voor de gewone burger nog best een ingewikkelde inspanning is om via de in o.a. de Nieuwe Ooststellingwerper geplaatste gemeentelijke advertentie wegwijs te worden wat niet uiteindelijk de ontwerp-omgevingsvisie is en op welke wijze een zienswijze kan worden ingediend. Een voorbeeld. Via www.ruimtelijkeplannen.nl is er een toelichting(blijkt ontwerp-omgevingsvisiedocument te zijn) en er is een beleidsdocument. Deze weergave is zeer onduidelijk. Noem het gewoon een ontwerp omgevingsvisie i.p.v. een toelichting.

Het moet natuurlijk zo zijn dat iedere burger, ook de digibeet of degene die geen computer heeft en/of mogelijk ook fysiek is beperkt gemakkelijk een zienswijze kan indienen. Beknotten op advertentiekosten in deze lijkt niet erg klant/burgervriendelijk en schiet zijn (bezuinigings)doel totaal voorbij.

3. Puntsgewijze zienswijze en samenhang ontwerp Omgevingsvisie Ooststellingwerf.

Als de basis, de Omgevingswet, niet toereikend is voor een echt lange termijn visie -dat is veel meer dan een bestuursperiode, regeringsperiode of een tiental jaren- is het moeilijk reageren op een ontwerp Omgevingsvisie waarbij overtuiging, regie en echt lange termijn doelen ontbreken. Bijstellen van een visie is belangrijk maar dan moeten de kaders niet uit het oog worden verloren. Een kaderloze visie voor een vage periode straalt niet echt daadkracht uit. Kleinschaligheid willen bevorderen zonder grootschaligheid en haar milieugevolgen aan banden te leggen – de Omgevingswet zoals gezegd voorziet daarin niet- heeft veel weg van blind koekhapen; we zien wel waar we uitkomen.

Biobased economy

In de omgevingsvisie lees ik het volgende:

- A. *‘We staan op de kaart als het centrum van de biobased economy. Dat is een economie die is gebouwd op het duurzaam gebruik van grondstoffen, bijvoorbeeld in de bodem. Het Ecomunitypark en het Biosintrum zijn daarvan het toonbeeld.’*

Over welke kaart hebben we het, bij wie staan we op de kaart en wat brengt het ons mensen, dieren en planten? Moet hier ook niet een aanvulling komen als het gaat om duurzaam gebruik van bodem als zijnde landbouwgrond. In hoeverre is het Biosintrum hiervan op dit moment het toonbeeld(?) en wat zien wij daarvan in onze directe omgeving terug? Is het niet wat te veel van het goede om het Biosintrum en het Ecomunitypark zo vooruit te schuiven terwijl veel zeer praktisch uitvoerbare kennis

al in de biodynamische land- en tuinbouw bekend is en al vele jaren wordt toegepast(De levende bodem). Ook hier ontbreekt weer een duidelijke praktische richting en regie van de gemeente. Hoe verhouden zich in deze (Biosintrum en Ecomunitypark de gemaakte kosten en subsidie met de geleverde prestaties voor de (gemeentelijke)leefomgeving?

Toekomstbeeld

- B. *‘Een plek om te zijn en te blijven. In onze gemeente houden we vast aan onze waarden en kwaliteiten. De koers per gebied maakt het toekomstbeeld meer concreet voor de komende jaren. We kijken hierbij bewust niet te ver vooruit, een jaar of 10. We werken stap voor stap, want we merken dat ontwikkelingen elkaar snel opvolgen. Zo houden we ruimte om te schakelen en onze koers bij te stellen als dat nodig is.’*

Gelet op de klimaatverandering en ernstige aantasting van milieu- en biodiversiteit lijkt mij een periode van 10 jaar veel te minimaal en weinig ambitieus. Uitgangspunt zou beter enkele generaties vooruit kunnen zijn(Een Goede Voorouder zijn). Ook dan kan je nog steeds bijstellen waar dat nodig is. Maar dingen als klimaatverandering ten gevolge van menselijk handelen en in de politiek-ecologische crisis vragen om meer richting en langere termijnen. Vast houden aan waarden en kwaliteiten zouden daar op moeten worden afgestemd. Beter nog misschien moeten belaaide normen en waarden wel worden bijgesteld.

Friese Ooststellingwerf

- C. *‘Er is voldoende ruimte voor een toekomstbestendige agrarische sector. De landbouw de grootste beheerder van het landelijk gebied. We zien de contrasten in het landschap: bebouwde en beplante linten met open gebieden en mooie vergezichten daartussen. De beekdalen vervullen hun functie in de waterhuishouding en er is ruimte voor natuurontwikkeling en passende landbouw’*

Wat is volgens de raad passende landbouw? Hoe zit het met de verhouding tot de landelijk ambitie voor meer circulaire landbouw? Graag een meer duidelijk omschrijving in de Omgevingsvisie, wellicht op een andere plaats. Welke richting wil de raad in deze omgevingsvisie helder verwoord uit.

Drentse Ooststellingwerf

- D. *‘Fochtelloo is ook een lintdorp op een zandrug tussen het veen. De bebouwing, met veel boerderijen, en de beplanting zorgen voor een besloten karakter van het lint in een verder open landschap. Doorzichten vanuit het dorp naar het landelijk gebied zorgen voor een sterke relatie tussen het dorp en de omgeving.’ Landbouw waar aandacht is voor de biodiversiteit vergroot de belevingswaarde van het gebied. De landschappelijke kwaliteiten zijn en blijven hoog.*

Om welke ‘aandacht’ voor de biodiversiteit gaat het hier. En is ‘aandacht’ niet wat zwak uitgedrukt. Het kan nog alle kanten op met deze omschrijving. Ook gelet op het ontbreken van een omschrijving van het begrip (zie een opmerking van mij hiervoor). Volstaat een bloemenrandje als er voor het overige niet veel is te beleven voor heel veel diersoorten en bestrijdingsmiddelen in de directe omgeving van bloemenrand, natuurgebied, tuinen en woningen gewoon kunnen worden gebruikt?

Plannen moeten meerder doelen combineren

- E. We zijn zuinig op ons mooie gebied. Plannen moeten daarom meerdere doelen combineren. Zo maken we slim gebruik van onze schaarse ruimte.*

Als een plan alleen de biodiversiteit – iets wat al terugloopt- vergroot, hoe kijkt de raad daar tegen aan? Ik stel voor in de Omgevingsvisie daar toch iets meer over te zeggen. Het kan natuurlijk in het huidige tijdsgewricht, niet zo zijn als een plan de biodiversiteit sterk verbeterd er nog een ander doel bij moet worden gezocht.

Toevoegen natuur en landschapselementen

- F. We voegen nieuwe natuur en landschapselementen toe. Om ons landschap nog mooier te maken, maar ook om natuurgebieden te verbinden voor de dieren die er leven. En zo vergroten we ook de biodiversiteit in onze gemeente.*

Dit is een mooie ambitie. Maar gaat deze gemeentelijke ambitie verder dan de huidige wettelijke verplichtingen in zake het verbinden van natuurgebieden? Ook hier wat meer duidelijkheid en mogelijk meer ambitie.

Wonen - Anders leven, anders werken, anders wonen

- G. We bieden in Fochteloo en Ravenswoud ruimte voor kleinschalige initiatieven van onderop. Initiatieven voor woningbouw voor jong en oud, zodat het gemakkelijker wordt om een leven lang te kunnen blijven wonen in je eigen dorp. Dat kan ook door het omzetten van andere functies naar wonen of bijvoorbeeld door het omvormen van boerderijen en boerenerven naar woonplekken voor meerdere huishoudens.*

Ik mis in het ontwerp voorbeelden van het faciliteren van andere (gezamenlijke) woon- en leefvormen die aansluiten bij minder en veranderende consumptie van grondstoffen, energie etc. Alternatieve woonvormen en woongroepen, huisvesting vluchtelingen, kleiner wonen- het kan voor heel veel leefgroepen en leeftijden-meer zelfvoorzienend, zijn mooie uitdagingen voor jong en oud waarvan we nu en in de toekomst veel kunnen leren. Dus ja hier graag wat meer op ontwikkelingen toegespitste ambitie ook voor mensen die hier graag naar toe willen komen om te leven en te wonen. Van elkaar kunnen we iets leren.

Duurzame toekomst

- H. We werken samen aan een duurzame toekomst voor onze gemeente. Dit gebied leent zich bij uitstek om de biodiversiteit te vergroten door nieuwe gecombineerde vormen van natuurinclusieve landbouw of juist landbouwinclusieve natuur. Daarbij liggen er ook kansen voor het koppelen van nieuwe teelten aan onze biobased economy. We stimuleren en ondersteunen initiatiefnemers die innovatieve ideeën hebben om deze combinatie van natuur en landbouw die het gebied zo kenmerkt te versterken.*

In wezen leent elk gebied zich om biodiversiteit te vergroten. Sterker in gebieden met weinig natuur en biodiversiteit kan je gemakkelijker grote stappen voorwaarts maken. De stimulatie en ondersteuning(waar bestaat deze uit?) is natuurlijk positief maar wat als dergelijke initiatieven vanwege het vasthouden aan traditionele verdienmodellen uit blijven. Moet de omgeving opgezaaid blijven met de gevolgen van de industriële land- en tuinbouw en daarbij horende vervuiling van bodem, lucht, oppervlaktewater en drinkwater? Ik heb op het gebied van biodiversiteit weinig ontwikkeling in mijn

(directe)omgeving gezien. Eerder verslechtingen. Ook hier spreekt weinig gemeentelijke ambitie: stimuleren is goed maar niet voldoende.

Ambitie

I. *We willen dat iedereen een leven lang kan wonen in een gezond, veilig en schoon Ooststellingwerf.*

Wat gaan wij doen?

- We laten een woningmarktonderzoek uitvoeren en maken een Woon(zorg)visie. Hierin maken we concreet waar, hoeveel en aan welke woningen we ruimte moeten bieden.

- Wij beoordelen of plannen geen schadelijke invloed hebben op de gezondheid van onze inwoners. We kijken dan bijvoorbeeld naar de effecten op onze lucht, geur, licht, bodem, water en geluid.

*- ***We willen onze eisen rond milieukwaliteit gebiedsgericht maken, waarbij we strenger zijn in gebieden waar veiligheid en gezondheid extra belangrijk zijn.***

- We stimuleren de positieve gezondheid van onze inwoners.

- Wij zetten er op in dat, waar dat kan, ons openbaar gebied en publieke ruimten rookvrij zijn.

- Bij het ontwerp en de (her)inrichting van dorpen, pleinen, parken, straten, bedrijventerreinen of het landelijk gebied, stimuleren we sporten en bewegen voor iedereen. Bij grote ruimtelijke opgaven nemen we dit ook als onderdeel van het programma van eisen mee.

- We zorgen voor veilige en toegankelijke wegen en paden, die waar dat kan, voor iedereen toegankelijk zijn.

Graag hier het volgende, zie met * hierboven aangegeven zinsnede, aan toevoegen:

We gaan het gebruik van bestrijdingsmiddelen, kunstmest en zware energie slurpende en vuile uitlaadgassen verspreidende landbouwvoertuigen ontmoedigen en stellen afstandscontouren op zodanig dat in ieder geval bestrijdingsmiddelen niet meer binnen een afstand van 200 meter tot woningen, groepsverblijfsplaatsen, tuinen en openbaar toegankelijke ruimte mogen worden gebruikt.

Dit past toch uitstekend in de door u geschetste vier milieubeginselen (met name het voorzorgbeginsel) welke op basis van Europese regelgeving voor iedere gemeente verplicht zijn.

Even verderop in de ontwerp Omgevingsvisie bij luchtkwaliteit lijkt u dit probleem weer niet te onderkennen of uit de weg te gaan door te zeggen dat we gelukkig niet een verstedelijkte gemeente zijn (en achterover kunnen leunen?).

Meer natuur, bos en biodiversiteit.

Uiteraard juich ik u ambitie toe om meer natuur en bos te creëren en op dit punt kunnen zeker vele zaken en doelen worden gecombineerd. Wat te denken van een bosrijke voor publiek toegankelijke natuurbegraafplaats wellicht ook voor het begraven van huisdieren. Maar ook natuur en (oer)bos waar we juist niet mogen komen en waar biodiversiteit voor een lange periode geheel leidend is in het kader van een duurzaam gezonde leefomgeving noodzakelijk. Maar hoe zou u dat willen doen in een door de industriële land- en tuinbouw gedomineerd landschap, soms vlakbij Natura 2000 gebieden (Fochteloërveen, Drentfries Wold) waar elk stukje extra natuur de protestbellen doet rinkelen bij agrarische ondernemers en hun belangenverenigingen. Een reden o.a. waarom het maar niet lukt om Natura 2000 gebieden te vergroten en voldoende ecologische verbindingzones te creëren.

Afsluitend

Samenvattend stel ik dat er wel wat meer ambitie, richting en concretisering in de ontwerp Omgevingsvisie kan worden opgenomen. Biodiversiteit en de bedreigingen van de verschillende milieucompartimenten in de gehele leefomgeving van onze gemeente zou gezien de ecologisch crisis waarin we ons bevinden in de Omgevingsvisie leidend moeten zijn. Met alleen een Biosintrum en Ecomunitypark welke vreemd genoeg wel weer heel expliciet bij verschillende onderdelen worden genoemd komen we er natuurlijk niet.

Laat biodiversiteit niet net als duurzaamheid een greenwashing product van de vrije markt of een speelbal van populisten worden!

Vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

PS: Nadere acties kunnen nog volgen. Mogelijk stuur ik u nog een alternatief meer toekomstbestendig voorwoord ter vervanging van het huidige voorwoord in de Omgevingsvisie.